

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/98/2024
Identifikačné číslo spisu:	1313217980
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1313217980.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a členov senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a Mgr. Martiny Trnavskej v spore žalobcu Slovenská republika, zastúpená Ústavom ekológie lesa Slovenskej akadémie vied, verejná výskumná inštitúcia, Zvolen, Zvolen, ul. Ľ. Štúra 1774/2, IČO: 00679071, zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, Bratislava, Vajnorská 20, proti žalovanému N., s miestom podnikania F., zastúpenému advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Vráble, Hlavná 1221, o zaplatenie sumy 4.639,54 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/123/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. mája 2024 sp. zn. 12Co/103/2023, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 04. marca 2019 č. k. 10C/123/2014-350 v spojení s opravným uznesením z 13. marca 2019 č. k. 10C/123/2014-361 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.639,54 eura s úrokom z omeškania do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal - po čiastočnom späťvzati žaloby - zaplatenia sumy 5.473,68 eura s úrokom z omeškania vo výške 9 %, 9,25 %, 8,75 %, 9,50 %, resp. 9,75 % ročne zo sumy 72,40 eura, počnúc od 01. 11. 2009 do 01. 12. 2014. Žalobu odôvodnil tým, že je výlučným vlastníkom pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. I., zapísaných na LV č. XXX, a to parcely registra "C" parc. č. 92/107 o výmere 92 m² a parc. č. 92/30 o výmere 64.901 m². Na parcele registra "C" parc. č. 92/107 sa nachádza drevený stánok so súpisným číslom B., ktorý je zapísaný na LV č. B. a jeho vlastníkom je žalovaný. Žalovaný užíval pozemok parcely registra "C" č. 92/107 o výmere 92 m² a časť pozemku parc. č. 92/30 na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej 02. 05. 2007, a to aj po uplynutí dohodnutej doby nájmu, preto sa nájomná zmluva obnovovala. V zmluve bolo dohodnuté nájomné 868,85 eura ročne bez DPH a zahŕňalo nájomné za parcelu registra "C" parc. č. 92/107 o výmere 92 m² a časť parc. č. 92/30 o výmere 15,25 m² a 236,25 m². Nájomné bolo splatné

do 15. dňa v mesiaci vopred. Žalovaný napriek tomu, že pozemky od 01. 01. 2008 až do súčasnosti užíva, za užívanie neplatí, preto od neho žalobca požaduje zaplatenie nájomného od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014. Žalovaný uznal nárok žalobcu na zaplatenie bezdôvodného obohatenia 834,14 eura podľa znaleckého posudku od 13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 a trval na tom, že vo zvyšnej časti je nárok premlčaný, pretože ide o občianskoprávny vzťah. Nesúhlasil ani s úrokom z omeškania, pretože v omeškaní nie je.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností vo vlastníctve štátu. Súd aplikoval na tento právny vzťah zákon o správe majetku štátu. Nájomná zmluva bola uzavretá v súlade s uvedeným zákonom a nájomné bolo dohodnuté v trhovej výške. Znalec zákon o správe majetku štátu nepoužil a aj keď sa neskôr vyjadril, že určené bezdôvodné obohatenie zodpovedá trhovému nájomnému, vyjadroval sa k právnemu posúdeniu veci a vzhľadom na ustanovenia zákona, na ktoré poukázal, netýkajúce sa nájomného ale primeranej ceny v prípade osobitného ponukového konania, súd jeho vyjadrenie považoval za účelové a z predloženého znaleckého posudku nevychádzal. Žalobca žiadal od žalovaného zaplatenie bezdôvodného obohatenia vo výške pôvodne dohodnutého nájomného a pretože bezdôvodné obohatenie má podľa právneho názoru odvolacieho súdu zodpovedať trhovému nájomnému, ktoré bolo dohodnuté v zmluve, je žaloba v zostávajúcej časti dôvodná. Napriek námietke žalovaného, že medzi stranami sporu ide o občianskoprávny vzťah, súd v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu posúdil tento vzťah ako obchodnoprávny a premlčanie nároku a nárok na úroky z omeškania podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Keďže žalobca žalobou žiadal bezdôvodné obohatenie od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014, mohol si žalobou toto právo uplatniť na súde najskôr 02. 10. 2009. Premlčacia doba je podľa § 369 Obchodného zákonníka 4 roky a uplynula by až 02. 10. 2013. Žalobca však žalobu podal na súde dňa 13. 09. 2013 v rámci plynutia premlčacej doby, preto nie je premlčaná ani časť jeho nároku.

1.3. Bolo pritom sporné, či podľa § 365 ods. 1 Obchodného zákonníka bol v omeškaní. Súd mal už skôr za preukázané, že žalobca vyzýval žalovaného na zaplatenie odplaty listom z 22. 05. 2013 doručeným právnemu zástupcovi žalovaného 24. 05. 2013 a žalovaný ponúkol žalobcovi plnenie riadne až v liste z 31. 05. 2013, ktorý mu bol doručený 04. 06. 2013. Žalovaný však nebol dobromyseľný v užívaní už dňa 27. 12. 2006, kedy žalobcu vyzýval na uzavretie kúpnej zmluvy, resp. dňa 06. 02. 2012, kedy ho vyzýval na vypracovanie nájomnej zmluvy, pričom mal k dispozícii jeho účet, na ktorý v minulosti bezhotovostne plnil nájomné. Argument jeho právneho zástupcu ohľadne nevydania potvrdenia v liste zo dňa 13. 01. 2016 súd považoval za účelový. Žalovaný neplnil peňažný dlh riadne a včas a tým sa dostal do omeškania. Žaloba bola teda aj v časti o zaplatenie požadovaných úrokov z omeškania dôvodná. Keďže súd už právoplatne vo veci rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi bezdôvodné obohatenie od 13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 vo výške 834,14 eura s príslušenstvom, žaloba je dôvodná v zostávajúcej časti o zaplatenie bezdôvodného obohatenia od 13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 vždy vo výške rozdielu 51,50 eura ($72,40 - 21,25 = 51,15$), ale súčasne aj od 01. 10. 2009 do 12. 09. 2011 vždy vo výške 72,40 eura mesačne. Súd prvej inštancie preto rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi aj zostatok žalovanej sumy 4.639,54 eura ($5.473,68 - 834,14 = 4.639,54$) spolu s úrokmi z omeškania po zohľadnení úrokov z omeškania, ktoré už boli právoplatne priznané.

1.4. Výrok o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01. 07. 2016 (ďalej len „CSP“) tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %. Zároveň štátu vznikli trovy na znaleckom dokazovaní, ktoré neboli v celom rozsahu hrazené zo zložených preddavkov, a tak súd podľa čl. 4 ods. 1, 2 CSP a s prihliadnutím na princíp všeobecnej spravodlivosti rozhodol, že štát má proti neúspešnému žalovanému nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 23. marca 2021 č. k. 12Co/199/2019-414 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd uznesením z 19. júla 2023 sp. zn. 2Cdo/323/2021 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd konštatoval, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Odvolací súd následne rozsudkom z 21. mája 2024 sp. zn. 12Co/103/2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; a žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že predmetný právny vzťah medzi účastníkmi nájomnej zmluvy je potrebné posúdiť ako vzťah obchodnoprávny v súlade s ustanovením § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže tento právny vzťah vznikol medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávnou inštitúciou a podnikateľom. Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením žalovaného poukazujúceho na to, že ak bolo v predmetnej nájomnej zmluve určené trhové nájomné za rok 2007 mesačne vo výške 72,40 eura, toto už v podstate nemusí zodpovedať trhovému nájomnému v rokoch 2009 - 2014, ktoré sa týkali tohto sporu. Napriek tomu je v tejto súvislosti potrebné zdôrazniť procesnú situáciu, ktorá nastala po vrátení veci odvolacím súdom a ktorá ovplyvnila následný postup súdu prvej inštancie a jeho rozhodovanie. Odvolací súd vrátil súdu prvej inštancie predmetnú vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s usmernením o aplikácii zákona o správe majetku štátu ako i s konštatovaním, že znalecký posudok nebol vyhotovený v súlade so zákonom o správe majetku štátu a znalec v ňom namiesto trhového nájomného určoval tzv. obvyklé nájomné. Strany sporu však nenavrhlí vykonanie ani nového znaleckého posudku a ani ďalších relevantných dôkazov, čo znamená, že v podstate nenavrhlí žiadne ďalšie dôkazy ohľadne výšky bezdôvodného obohatenia, na ktoré by mal mať žalobca v súlade so zákonom o správe majetku štátu nárok. Za takejto procesnej situácie, kedy súd pri rozhodovaní nemal k dispozícii iné dôkazy preukazujúce výšku trhového nájomného za dané obdobie, len nájomnú zmluvu s určeným trhovým nájomným za predchádzajúce obdobie v roku 2007, nezostávalo mu nič iné, než len vychádzať z predloženej nájomnej zmluvy, v ktorej bolo dohodnuté pôvodné trhové nájomné za užívanie nehnuteľností žalobcu na podklade zákona o správe majetku štátu. Dôležitou skutočnosťou pri rozhodovaní o výške uplatnenej sumy je, že žalobca sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie špecifikovaných nehnuteľností žalovaným za dobu od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014 vo výške trhového nájomného tak, ako bolo dohodnuté v predchádzajúcom období - v roku 2007. Pritom bolo potrebné prihliadať na všeobecne známu skutočnosť, že ceny nehnuteľností sa každým rokom zvyšovali a od zvyšujúcich cien nehnuteľností sa odvíjalo aj zvyšovanie nájomného za ich užívanie. Bolo teda dôvodné predpokladať, že aj v prípade užívania daných nehnuteľností žalovaným sa od roku 2007 trhové nájomné porovnateľne zvyšovalo. Je evidentné, že trhové nájomné za roky 2009 až 2014 muselo byť s ohľadom na zvyšovanie cien minimálne v rovnakej výške ako bolo dohodnuté v roku 2007. Žalobca si podanou žalobou zvýšené sumy neuplatňoval a požadoval aj za roky 2009 až 2014 sumy vo výške trhového nájomného dohodnutého nájomnou zmluvou pre rok 2007. Nárok vyčíslený vo výške trhového nájomného v roku 2007 preukázal predloženou nájomnou zmluvou zo dňa 02. 05. 2007, preto bolo dôvodné ju považovať za dôkaz, z ktorého súd prvej inštancie pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal. Základ priznaného nároku súd prvej inštancie správne posúdil najmä s odkazom na ustanovenie § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a aj ďalšie ním citované predpisy (body 18. až 29. odôvodnenia rozsudku). Odvolací súd poznamenáva, že vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí uviedol, že znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený v predmetnom konaní, znalec nevyhotovil v súlade so zákonom o správe majetku štátu, a teda neurčoval výšku trhového nájomného, ale výšku nájomného obvyklého. Ak by súd pri rozhodovaní o výške bezdôvodného obohatenia vychádzal z tohto znaleckého posudku, v ktorom znalec neaplikoval, nevyčísľil trhové nájomné za užívanie sporných nehnuteľností za uplatnené obdobie, došlo by k obchádzaniu zákona o správe majetku štátu bez ohľadu na to, že sa následne znalec na dopyt súdu len vyjadril, že ním stanovené obvyklé nájomné je súčasne i nájomným trhovým. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trhového nájomného preto správne neprihliadol na vyhotovený znalecký posudok. Nedostatok znaleckého posudku, keď znalec pri jeho vypracovaní neaplikoval zákon o správe majetku štátu, nedokáže nahradiť len jeho následné vyjadrenie, že nájomné stanovené v znaleckom posudku zodpovedá výške trhového nájomného.

4.2. Čo sa týka námietky žalovaného ohľadom omeškania s plnením peňažného dlhu, odvolací súd ju nepovažoval za opodstatnenú. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaný nesplnil svoj záväzok z bezdôvodného obohatenia riadne a včas, preto bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 365 Obchodného zákonníka týkajúce sa omeškania. V konaní bolo nesporné, že žalovaný užíval nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu, pričom za ich užívanie v spornom období neplatil žiadnu odplatu. Súd prvej

inštalácie správne poukázal na skutočnosť, že v prípade žalovaného nemožno hovoriť o jeho dobromyseľnosti v užívaní, pretože už dňa 27. 12. 2006 vyzval žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy na nehnuteľnosti v jeho užívaní a aj keď k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, ani novej nájomnej zmluvy nedošlo, žalovaný nehnuteľnosti naďalej vedome užíval bez platenia primeranej odplaty. Ohľadne stanovenia omeškania žalovaného na mesačnej báze je potrebné mať na mysli, že bezdôvodné obohatenie žalovaného v danom prípade spočívalo v každodennom užívaní nehnuteľností vo vlastníctve štátu, za ktoré by bol v prípade riadne uzatvorenej nájomnej zmluvy povinný nájomné platiť. Z nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu v roku 2007 vyplýva, že pôvodne bolo medzi stranami sporu dohodnuté ročné nájomné splatné v mesačných splátkach, pričom takto si svoj nárok uplatnil aj žalobca v podanej žalobe, t. j. bezdôvodné obohatenie vyčíslil súčtom mesačného nájomného za obdobie od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014 spolu so zákonným úrokom z omeškania. Súd prvej inštalácie v nadväznosti na žalobný petit, v ktorom si žalobca mesačne rozčlenil príslušenstvo zo sumy bezdôvodného obohatenia, správne stanovil omeškanie žalovaného na mesačnej (a nie na dennej) báze s odkazom na relevantné právne predpisy. Urobil tak už aj vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí k. 10C/123/2014-242 zo dňa 27. 06. 2016 v spojení s opravným uznesením č. k. 10C/123/2014-259 zo dňa 02. 08. 2016 a doplniacim rozsudkom č. k. 10C/123/2014-245 zo dňa 27. 06. 2016, proti ktorému vo vyhovujúcej časti odvolanie nepodal a ani nenamietal stanovenie mesačnej bázy omeškania. Na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP znovu potvrdil a v podrobnostiach poukazuje na jeho odôvodnenie (§ 387 ods. 2 CSP).

4.3. V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, preto odvolací súd o trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov, vynaložených v tomto štádiu konania v rozsahu 100 %. S ohľadom na celkový výsledok konania odvolací súd priznal úspešnému žalobcovi v zmysle § 453 ods. 1, § 453 ods. 3 a § 255 ods. 1 CSP aj náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštalácie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

5.1. Dovolateľ uvádza, že za právnu otázku žalovaný považuje otázku posúdenia charakteru vzájomného právneho vzťahu medzi sporovými stranami, predmetom ktorého je nárok uplatnený žalobou. Jedná sa o právnu otázku, či vzájomný právny vzťah medzi sporovými stranami je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny, alebo ako vzťah obchodnoprávny. Vo všeobecnosti je to právna otázka, či vzájomný právny vzťah medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia na jednej strane a podnikateľom na strane druhej, ktorého obsahom a predmetom je užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom bez nájomnej zmluvy (a vydanie bezdôvodného obohatenia za také užívanie), je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny. Jedná sa o právnu otázku (posúdenie charakteru právneho vzťahu a určenie, či sa bude aplikovať Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Žalovaný má za to, že žalobca nie je ani jedným z typov subjektov, ktoré označuje ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka účinné v čase vzniku právneho vzťahu medzi sporovými stranami. Už z tohto dôvodu nie je možné právny vzťah medzi sporovými stranami považovať za vzťah obchodnoprávny. Podľa aktuálneho znenia Obchodného zákonníka je žalobca subjektom verejného práva v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka. Pre posúdenie charakteru právneho vzťahu medzi sporovými stranami je rozhodujúce ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Užívanie pozemku vo vlastníctve štátnej rozpočtovej organizácie podnikateľom na účely výkonu jeho vlastnej podnikateľskej činnosti bez platne uzavretej nájomnej zmluvy, čo je obsahom právneho vzťahu medzi sporovými stranami, nie je obchodnoprávnym vzťahom. Predmetom tohto právneho vzťahu je vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku vo vlastníctve subjektu verejného práva podnikateľom bez právneho titulu (bez nájomnej zmluvy).

5.2. Za ďalšiu právnu otázku žalovaný považuje otázku právneho posúdenia tzv. trhového nájomného v zmysle ustanovenia § 13 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu. Jedná sa o právnu otázku, či trhové nájomné v zmysle ustanovenia § 13 zákona č. 278/1993 Z. z. je možné určiť postupom a spôsobom stanoveným podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z.

z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku, teda, či na určenie trhového nájomného je možné aplikovať ustanovenia tejto vyhlášky. Inými slovami či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2 písm. g) definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu. Výška obvyklého, resp. trhového nájomného sa v súdnom konaní určuje bežne a štandardne aj prostredníctvom znaleckého dokazovania. Znalecké dokazovanie zamerané na určenie obvyklého, resp. trhového nájomného sa vykonáva podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. Hodnota (vrátane hodnoty nájomného), ktorá sa týmto spôsobom v súdnom konaní určuje, je súdmi následne akceptovaná ako hodnota obvyklá, resp. trhovú, na základe ktorej sa ustáli výška nároku. Závery odvolacieho súdu, resp. súdu prvej inštancie v tomto konaní predstavujú zásadný odklon od tejto rozhodovacej praxe. Záver, že znalcom určenú hodnotu nájomného postupom podľa vyhlášky nemožno akceptovať ako hodnotu trhového nájomného, je zásadne nesprávny. Tento záver predstavuje absolútne popretie súdnej rozhodovacej praxe o správnosti určovania hodnoty, vrátane hodnoty obvyklého nájomného postupom podľa vyhlášky, resp. o použiteľnosti takto určenej hodnoty pre ustálenie výšky nároku v súdnom konaní.

5.3. Za ďalšiu právnu otázku žalovaný považuje otázku právneho posúdenia relevantnosti dojednania o výške nájomného v nájomnej zmluve uzavretej v období, ktoré predchádza obdobiu, za ktoré je na súde uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú prezentuje rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/104/2008. V tomto rozsudku dovolací súd ako relevantný dôkaz výšky bezdôvodného obohatenia zodpovedajúceho trhovému nájomnému uznal a použil nájomnú zmluvu uzavretú (hoci neplatne) na to isté obdobie, za ktoré bol nárok uplatnený. Výška nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia sa však v tomto prípade nerovná a nemôže rovnať pôvodne dohodnutej výške nájomného v inom, už uplynulom období. Práve vzhľadom k tomu, že medzi stranami nebola v období, za ktoré bol nárok uplatnený, uzavretá žiadna nájomná zmluva, (či platne alebo neplatne), nebolo možné vychádzať z výšky nájomného zmluvne dohodnutého v inom, už uplynulom období.

5.4. Dovolateľ taktiež namietal, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V súvislosti s ustálením výšky nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia v nadväznosti na vyššie uvedené platí, že ak už z princípu za dôkaz o výške tohto nároku nemožno považovať nájomnú zmluvu uzavretú medzi sporovými stranami v inom, predchádzajúcom období, a ak zároveň nemala byť (podľa odvolacieho súdu) správne výška nároku ustálená v znaleckom posudku, tak potom v konaní vlastne nebol produkovaný relevantný dôkaz k výške uplatneného nároku. Pri absencii relevantného dôkazu o výške uplatneného nároku mal súd pre neunesenie dôkazného bremena žalobcom vo zvyšku žalobu zamietnuť. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nedáva odpoveď na otázku, na základe akej skutkovej podstaty sa žalobca domáha nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nedáva vo svojom odôvodnení jednoznačnú odpoveď na to, ako sa odvolací súd vysporiadal s podstatnou procesnou obranou žalovaného a jeho podstatnou argumentáciou, ktorá sa týka posúdenia právneho vzťahu medzi sporovými stranami, vznesenej námietky premĺčania, ako aj uplatnenej výšky bezdôvodného obohatenia. Žalovaný taktiež nebol a nie je v omeškaní so zaplatením žalovanej, resp. súdom prvej inštancie priznanej sumy. Ochotu zaplatiť obvyklé nájomné určené znaleckým posudkom deklaroval žalovaný aj v priebehu konania. Žalovaný v konaní predložil viaceré listinné dôkazy, ktoré jednoznačne preukazujú nasledovné podstatné skutočnosti. Z predložených listinných dôkazov je zrejmé, že žalovaný nenesie žiadnu vinu na tom, že nájomná zmluva nebola a stále nie je uzavretá, a teda že žalobcovi nemohol pravidelne každý mesiac uhrádzať nájomné. Ohľadom uvedených námietok je rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. súdu prvej inštancie nepreskúmateľné.

5.5. Dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd buď napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil nasledovne: „Súd žalobu vo zvyšnej časti zamieta. Žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.“; alebo aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, zároveň aby dovolací súd zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie bolo podané neoprávnenou osobou,

pretože S., advokát, ktorý odvolanie podal nepreukázal súdu, že bol žalovaným splnomocnený na podanie dovolania. Obsah predloženého plnomocenstva je neurčitý a nezrozumiteľný z dôvodu, že sa v ňom uvádza neurčito rozsah udeleného splnomocnenia. Naviac z textu plnomocenstva vyplýva, že ho ako splnomocniteľ udeľuje ako nepodnikateľ, hoci dovolanie bolo podané vo veci, kde v súdnom konaní vystupuje žalovaný ako podnikateľ. Námetka, že vraj má byť vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniknutý medzi žalobcom a žalovaným občianskoprávnym vzťahom a nie obchodnoprávnym vzťahom nemôže obstáť a túto otázku správne vyriešil. Je na mieste posúdiť vzťah medzi žalobcom a žalovaným ako obchodnoprávny vzťah podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, pretože poskytovanie reštauračných a bufetových služieb a občerstvenia a nápojov verejnosti navštevujúcej areál Arboréta žalovaným, ako jediným, ktorý na pozemkoch, na ktorých sa arborétum nachádza takéto služby poskytuje sa rozhodne týka a súvisí so zabezpečovaním verejných potrieb. Ďalej je neuskutočniteľné, aby bez toho, aby naozaj markantne a zásadne nastala deflácia ceny nájmu pozemkov na trhu, aby správca majetku štátu uzatvoril pre štát nevýhodnú nájomnú zmluvu so žalovaným s dojednaním nižšieho nájomného ako toho, ktoré bolo dojednané v poslednej uzatvorenej nájomnej zmluve zo dňa 02. 05. 2007, pretože by tým porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona č. 278/1993 Z. z., preto aj cena bezdôvodného obohatenia sa žalovaného na úkor žalobcu za užívanie pozemkov bez právneho dôvodu musí minimálne zodpovedať poslednej dojedanej výške trhového nájomného v nájomnej zmluve zo dňa 02. 05. 2007, ktorá bola schválená dislokačnou komisiou a nie výške nájomného stanoveného výpočtom, ktorý ani nezohľadňuje ust. zákona č. 278/1993 Z. z. a v minulosti odsúhlasenú výšku trhového nájomného dislokačnou komisiou, ktoré bolo dojednané k predmetným pozemkom nájomnou zmluvou zo dňa 02. 05. 2007, ako sa o to špekulačne snaží žalovaný. Taktiež v rozsudku NS SR sp. zn. 4Cdo/104/2008 (vo veci, kde nešlo o užívanie nehnuteľností vo vlastníctve štátu, ale išlo o užívanie nehnuteľností vo vlastníctve súkromnom) sa dovolací súd stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, že bezdôvodné obohatenie sa rovná dohodnutej výške nájomného, ktorá bola uvedená v neplatnej nájomnej zmluve. Súdy žalovanému počas vedenia sporu nikdy neuprelí právo, aby navrhoval a predkladal dôkazy o svojich tvrdeniach, ktorými by popieral tvrdenia žalobcu. Súd prvej inštancie a odvolací súd sa riadne so všetkými rozhodujúcimi právnymi otázkami a zásadnou argumentáciou žalovaného riadne vysporiadali vo svojich rozhodnutiach, v ktorých sa na ne nachádzajú odpovede. Dovolateľ žiada, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a primal žalobcovi trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

8. K námietke žalobcu, že advokát dovolateľa nepreukázal súdu, že bol žalovaným splnomocnený na podanie dovolania, dovolací súd uvádza, že v spise sa nachádza riadne plnomocenstvo zo dňa 15. novembra 2013 (č. l. 49), v ktorom žalovaný (S.) riadne splnomocnil advokáta na podávanie opravných prostriedkov, a to aj vtedy, keď je podľa právnych predpisov potrebné osobitné splnomocnenie (ako v tomto prípade na podanie dovolania).

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

12. Dovolateľ namieta nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, ako aj nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Najmä poukazoval na to, že v konaní nebol produkovaný relevantný dôkaz k výške uplatneného nároku; a že z predložených listinných dôkazov je zrejmé, že žalovaný nenesie žiadnu vinu na tom, že nájomná zmluva nebola a stále nie je uzavretá, a preto nie je v omeškani.

13. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

14. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľa uvádza, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/2012/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti, (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011).

15. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré dovolateľ naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012).

16. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných

dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 2Cdo/344/2021). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a III. ÚS 504/2024, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

16.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí v bodoch 24. až 26. sa po vyhodnotení skutkových okolností relevantným spôsobom vysporiadal s námietkou o preukázaní výšky uplatneného nároku tak, že „... ak bolo v predmetnej nájomnej zmluve určené trhové nájomné za rok 2007 mesačne vo výške 72,40 eura, toto už v podstate nemusí zodpovedať trhovému nájomnému v rokoch 2009 - 2014, ktoré sa týkali tohto sporu... Znalecký posudok nebol vyhotovený v súlade so zákonom o správe majetku štátu a znalec v ňom namiesto trhového nájomného určoval tzv. obvyklé nájomné. Strany sporu však nenavrhli vykonanie ani nového znaleckého posudku a ani ďalších relevantných dôkazov, čo znamená, že v podstate nenavrhli žiadne ďalšie dôkazy ohľadne výšky bezdôvodného obohatenia, na ktoré by mal mať žalobca v súlade so zákonom o správe majetku štátu nárok. Za takejto procesnej situácie, kedy súd pri rozhodovaní nemal k dispozícii iné dôkazy preukazujúce výšku trhového nájomného za dané obdobie, len nájomnú zmluvu s určeným trhovým nájomným za predchádzajúce obdobie v roku 2007, nezostávalo mu nič iné, než len vychádzať z predloženej nájomnej zmluvy, v ktorej bolo dohodnuté pôvodné trhové nájomné za užívanie nehnuteľností žalobcu na podklade zákona o správe majetku štátu... Žalobca si podanou žalobou zvýšené sumy neuplatňoval a požadoval aj za roky 2009 až 2014 sumy vo výške trhového nájomného dohodnutého nájomnou zmluvou pre rok 2007. Nárok vyčíslený vo výške trhového nájomného v roku 2007 preukázal predloženou nájomnou zmluvou zo dňa 02. 05. 2007, preto bolo dôvodné ju považovať za dôkaz, z ktorého súd prvej inštancie pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal.“

16.2. Čo sa týka námietky ohľadom preukázania, že žalobca nebol v omeškaní, s daným sa vysporiadal odvolací súd v bode 28. rozhodnutia, že „...z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaný nesplnil svoj záväzok z bezdôvodného obohatenia riadne a včas, preto bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 365 Obchodného zákonníka týkajúce sa omeškania. V konaní bolo nesporné, že žalovaný užíval nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu, pričom za ich užívanie v spornom období neplatil žiadnu odplatu. V prípade žalovaného nemožno hovoriť o jeho dobromyseľnosti v užívaní, pretože už dňa 27. 12. 2006 vyzval žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy na nehnuteľnosti v jeho užívaní a aj keď k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, ani novej nájomnej zmluvy nedošlo, žalovaný nehnuteľnosti naďalej vedome užíval bez platenia primeranej odplaty. Ohľadne stanovenia omeškania žalovaného na mesačnej báze je potrebné mať na mysli, že bezdôvodné obohatenie žalovaného v danom prípade spočívalo v každodennom užívaní nehnuteľností vo vlastníctve štátu, za ktoré by bol v prípade riadne uzatvorenej nájomnej zmluvy povinný nájomné platiť. Z nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu v roku 2007 vyplýva, že pôvodne bolo medzi stranami sporu dohodnuté ročné nájomné splatné v mesačných splátkach, pričom takto si svoj nárok uplatnil aj žalobca v podanej žalobe, t. j. bezdôvodné obohatenie vyčísliť súčtom mesačného nájomného za obdobie od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014 spolu so zákonným úrokom z omeškania. Súd prvej inštancie v nadväznosti na žalobný petit, v ktorom si žalobca mesačne rozčlenil príslušenstvo zo sumy bezdôvodného obohatenia, správne stanovil omeškanie žalovaného na mesačnej (a nie na dennej) báze s odkazom na relevantné právne predpisy...”

17. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon (čl. 15 ods. 1 CSP). Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 ods. 2 CSP).

17.1. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak (§ 191 ods. 2 CSP).

18. V zmysle citovaných ustanovení sa proces dokazovania v civilnom sporovom konaní riadi princípom voľného hodnotenia dôkazov, ktorý spočíva v tom, že sudca je ten, kto jednotlivým vykonaným dôkazom prisudzuje dôkaznú váhu v konaní, a to podľa pravidiel rozumnej a presvedčivej aplikácie jednotlivých zásad dokazovania so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu. Súd preto hodnotí všetky vykonané dôkazy, ako aj skutkové prednesy strán či iné procesné úkony, podľa svojej voľnej úvahy a

sám určuje, aký význam majú jednotlivé dôkazy pre jeho rozhodnutie a či na nich môže založiť svoje skutkové zistenia, (teda či sú použiteľné pre zistenie skutkového stavu a v akom rozsahu, popríklad v akom smere), pričom limity jeho úvahy sú jedine ústavnoprávne (zákaz ľubovôle stanovený čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Inak povedané, súd nie je obmedzovaný zákonnými predpismi v tom zmysle, ako ten či onen dôkaz hodnotiť a nie je ani viazaný žiadnym poradím významu a preukázanej sily jednotlivých dôkazov (porov. R V/1968).

19. Z prieskumnej povahy dovolacieho konania a z charakteru dovolacieho konania vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva a dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch nižšej inštancie. To, akým spôsobom súd vykonáva a vyhodnocuje jednotlivé dôkazy, na ktoré prihliadne a v akej miere, je vždy vecou konajúceho súdu. Dovoláním sa nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolateľom tvrdené nesprávne hodnotenie dôkazov nie je preto spôsobilé založiť bez ďalšieho zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd v posudzovanom spore nezistil v postupe súdu nižšej inštancie pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, predstavujúce porušenie práva žalovaného na spravodlivé súdne konanie.

20. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúca z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov však nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je pritom iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany sporu.

21. To, že dovolateľ so skutkovými závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasil a nestotožnil sa s nimi, nemôže samo osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Pretože dovolateľ namietal aj nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či napĺňa záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), a či je zachované právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia.

23. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti

takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

24. K námietkam dovolateľa týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

25. Z obsahu dovolania vyplýva, že žalovaný namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť odvolacieho rozhodnutia, najmä že nedáva odpoveď na otázky: na základe akej skutkovej podstaty sa žalobca domáha nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, posúdenia právneho vzťahu medzi sporovými stranami, vznesenej námietky premĺčania, ako aj uplatnenej výšky bezdôvodného obohatenia.

26. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Podľa názoru odvolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zrejmé právne úvahy odvolacieho aj okresného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru. Súd prvej inštancie spolu s odvolacím súdom uviedli, čo je predmetom konania, aké skutočnosti tvrdili sporové strany, z ktorých vykonaných dôkazov vychádzali, ako ich vyhodnotili, jasne a zrozumiteľne vysvetlili, ktoré skutočnosti vzali za preukázané, teda z akého skutkového stavu veci vychádzali, ktoré ustanovenia zákona aplikovali a ako vec právne posúdili a zároveň sa vysporiadali s podstatnými vyjadreniami a námietkami strán konania.

26.1. Dovolací súd poukazuje na to, že s námietkou žalovaného ohľadom na základe akej skutkovej podstaty sa žalobca domáha nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, je riadne vysporiadané v rozhodnutí súdu prvej inštancie v bode 8., pričom odvolací súd sa v bode 13. svojho rozhodnutia s uvedeným stotožnil; s námietkou žalovaného, ktorá sa týkala posúdenia právneho vzťahu medzi sporovými stranami sa riadne zaoberal odvolací súd v bodoch 15. až 20. svojho odôvodnenia; s námietkou žalovaného, ktorá sa týkala vznesenej námietky premĺčania sa súd prvej inštancie vysporiadal v bode 33. odôvodnenia a odvolací súd sa s touto námietkou premĺčania žalovaného vysporiadal v bode 21. svojho rozsudku; s námietkou žalovaného, ktorá sa týkala výšky bezdôvodného obohatenia sa súd prvej inštancie vysporiadal v bode 33 svojho rozsudku a odvolací súd sa s touto argumentáciou

vysporiadal relevantne v bodoch 23. až 27. odôvodnenia svojho rozsudku.

27. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľa dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

28. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd v konaní nepostupoval spôsobom, ktorý by bol v rozpore s kogentnými procesnými ustanoveniami, a ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovaného v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

29. Dovolací súd sa ďalej zaoberal s namietaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) a a) CSP.

30. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

30.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

31. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

32. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci pripustenej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. V konkrétnom prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

32.1. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie

skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

33. Dovolateľ ako právne otázky v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b) uviedol:

1/ Či vzájomný právny vzťah medzi sporovými stranami je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny; resp. či vzájomný právny vzťah medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia na jednej strane a podnikateľom na strane druhej, ktorého obsahom a predmetom je užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom bez nájomnej zmluvy (a vydanie bezdôvodného obohatenia za také užívanie), je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny (ďalej aj ako „otázka 1/“).

2/ Či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2 písm. g) definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu (ďalej aj ako „otázka 2/“).

34. K otázke 1/ dovolací súd uvádza, že obchodným záväzkovým vzťahom môže byť aj právny vzťah, ktorého základom je inštitút komplexne upravený v inom zákone, ako napr. práve inštitút bezdôvodného obohatenia upravený v Občianskom zákonníku. Podstatné je, aby išlo o tzv. relatívny obchod v zmysle ustanovenia § 261 ods. 1 a 2 Obch. zák., prípadne o tzv. absolútny obchod v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 Obch. zák. alebo o záväzkový vzťah, ktorému strany prisúdili povahu obchodného vzťahu písomnou voľbou práva podľa § 262. Obchodný zákonník neupravuje všetky záväzkové vzťahy, do ktorých podnikatelia, prípadne iné na to oprávnené osoby vstupujú. Len z toho, že určitý záväzkový vzťah je upravený iba v Občianskom zákonníku, nemožno vyvodzovať, že ide o vzťah občianskoprávny.

35. K záveru, že vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniknutého prijatím plnenia bez právneho dôvodu (porov. § 451 ods. 2 obč. zák.) je obchodným záväzkovým vzťahom, je nevyhnutné predchádzajúce posúdenie, že majetkový prospech, o ktorého vydanie ide, bol získaný na základe vzťahu, ktorý zodpovedá ustanoveniam § 261 ods. 1 až 3 a § 262 Obch. zák.

36. Dovolací súd poukazuje na to, že právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa posudzoval podľa ustanovení Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase vzniku právneho vzťahu medzi účastníkmi nájomnej zmluvy, a teda v čase uzatvorenia nájomnej zmluvy zo dňa 02. 05. 2007.

37. Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia nájomnej zmluvy touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

38. V prvom rade treba uviesť, že odvolací súd (ako aj okresný súd) v súvislosti s predmetom konania, správne najskôr skúmal povahu právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorého podstatou bolo to, že žalovaný užíval pozemok na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej 02. 05. 2007, a to aj po uplynutí dohodnutej doby nájmu.

38.1. V tomto kontexte sa odvolací súd riadne zaoberal otázkou, či medzi stranami vzniknutý záväzkový vzťah (ne)podlieha režimu ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. So závermi, ku ktorým odvolací súd v tomto smere dospel, sa dovolací súd stotožňuje, považuje ich za správne.

39. Odvolací súd totiž vzal pri posudzovaní charakteru záväzkového vzťahu za určujúce tie kritériá, ktoré zákon v uvedenom ustanovení uvádza, a to jednak povahu subjektov vystupujúcich v tomto vzťahu a jednak povahu samotného záväzku v tom smere, či sa týkal zabezpečovania verejných potrieb. Z hľadiska subjektov, v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania, dospel k záveru, že tento právny vzťah vznikol medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávnou inštitúciou a

podnikateľom.

40. Čo sa týka vzťahov medzi podnikateľom a štátom alebo územnou samosprávnou jednotkou, poprípade štátnou organizáciou, je podmienkou, že ide o zabezpečenie verejných potrieb. Rozhodné v prejednávanej veci je preto posúdenie, či záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa týkal zabezpečovania verejných potrieb alebo nie.

40.1. „Verejnou potrebou“ treba rozumieť nielen potrebu týkajúcu sa všetkých obyvateľov, ale i potrebu, na ktorej je záujem z hľadiska určitej územnej oblasti alebo obce, potreby v určitých vecných oblastiach a úsekoch, na ktorých je všeobecne uznávaný záujem; pôjde o záujmy v oblasti hospodárstva, zdravotníctva, životného prostredia, kultúrnej či sociálnej, pokiaľ sú zabezpečované štátom. Takéto potreby sú zabezpečované jednotne pre všetky subjekty, ktoré ich môžu na danom území hromadne využívať.

40.2. Podmienkou aplikácie obchodného zákonníka na záväzkové vzťahy v zmysle ust. § 261 ods. 2 Obch. zák., je že musí ísť o vzťahy týkajúce sa zabezpečovania verejných potrieb a je splnená aj v prípade širších súvislostí (k tomu porovn. rozhodnutie Nejvyššího soudu ČR z sp. zn. 29Cdo/2115/98, uverejnené pod číslom 41/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, taktiež rozhodnutie Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28Cdo/4437/2010).

41. Pri skúmaní zákonnej požiadavky týkajúcej sa predmetu záväzkového vzťahu dospel odvolací súd k správne mu záveru, že za zabezpečenie verejných potrieb sa považuje aj prenájom pozemku za účelom zabezpečenia prevádzky reštauračných a bufetových služieb na mieste navštevovanom verejnosťou, čo možno považovať za uspokojovanie verejných potrieb, nakoľko sa tak zabezpečujú potreby jednotne pre všetky subjekty, ktoré ich môžu na danom území hromadne využívať. Na základe uvedeného tak možno konštatovať, že obsah záväzkového vzťahu medzi žalobcom a žalovaným sa týka zabezpečovania verejných potrieb.

42. V predmetnom konaní je zrejmé, že žalovaný (v tom čase M.) uzatváral nájomnú zmluvu s úmyslom zabezpečiť na daných pozemkoch prevádzkovanie reštauračných a bufetových služieb pre verejnosť (návštevníkov). Tým pádom bolo jeho zámerom zriadiť a zabezpečovať sociálne potreby pre navštevujúcu verejnosť.

42.1. Navyše priamo z nájomnej zmluvy vyplýva, že žalovaný sa zaviazal prenajaté nehnuteľnosti užívať na prevádzkovanie reštauračných a bufetových služieb, na účely prístupu k drevenému predajnému stánku a na obslužné činnosti súvisiace s prevádzkovaním bufetových služieb v drevenom predajnom stánku.

43. Na základe takto vymedzeného chápania verejnej potreby bolo zrejmé, že prenájom pozemkov na účel prevádzkovania reštauračných a bufetových služieb pre verejnosť, je potrebné považovať za uspokojovanie verejnej potreby.

44. Odvolací súd preto dospel k správne mu záveru, že „Na strane jedného účastníka záväzkového vzťahu, ktorý je predmetom tohto konania, v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka vystupovala právnická osoba zriadená zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ktorej cieľom pri uzatvorení nájomnej zmluvy bolo zabezpečiť verejné potreby, a na druhej strane vystupoval žalovaný ako podnikateľ (živnostník) pri jeho podnikateľskej činnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu teda boli naplnené podmienky pre posúdenie záväzkového vzťahu vyplývajúceho z uzatvorenej nájomnej zmluvy v súlade s ustanovením § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka.“

45. Ďalšie námietky dovolateľa týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou dovolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

46. Čo sa týka otázky 2/„Či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie, trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2

písm. g/ definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu“, dovolací súd má za to, že predmetná dovolacia otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd uviedol, že znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený v konaní, znalec nevyhotovil v súlade so zákonom o správe majetku štátu. Ak by súd pri rozhodovaní o výške bezdôvodného obohatenia vychádzal z tohto znaleckého posudku, v ktorom znalec neaplikoval a nevyčíslil trhové nájomné za užívanie sporných nehnuteľností za uplatnené obdobie, došlo by k obchádzaniu zákona o správe majetku štátu bez ohľadu na to, že sa následne znalec na dopyt súdu len stroho vyjadril, že ním stanovené obvyklé nájomné je súčasne i nájomným trhovým. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trhového nájomného preto správne neprihliadol na vyhotovený znalecký posudok.

46.1. Preto žalovaným uvedená otázka 2/ nie je otázkou rozhodujúcou pre dané konanie, pretože súdy nižších inštancií nezaložili svoje rozhodnutia iba na jej riešení, nakoľko znalec v predmetnom znaleckom posudku namiesto trhového nájomného určoval tzv. obvyklé nájomné, súdy neprihliadli na vyhotovený znalecký posudok.

47. Z uvedeného tak vyplýva, že takto dovolateľom nastolená otázka 2/ má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

48. V zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

49. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (k tomu pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017; podobne tiež napr. 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017).

49.1. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018). Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

49.2. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je tiež ustálený názor, v zmysle ktorého sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

50. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, čo sa považuje za ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu. Do tohto pojmu patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

51. Zhrnúc vyššie uvedené, z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je relevantná len taká otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky nižšie uvedené znaky: a/ musí ísť o otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá je buď hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho charakteru, b/ spôsob jej vyriešenia odvolacím súdom zakladá „odklon“ od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ odvolací súd na jej riešení založil svoje rozhodnutie, d/ uvedená otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, e/ vždy musí ísť o otázku právnu, nie skutkovú; ak niektorý z týchto znakov chýba, dovolanie nie je podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (k tomu pozri R 1/2018).

52. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020).

53. Dovolateľ ako právnu otázku v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) uviedol:

Otázka právneho posúdenia relevantnosti dojednania o výške nájomného v nájomnej zmluve uzavretej v období, ktoré predchádza obdobiu, za ktoré je na súde uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pri riešení tejto otázky sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú prezentuje rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/104/2008 (ďalej aj ako „otázka 3/“).

54. V rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/104/2008 je konštatované: „Odvolací súd vychádzal pri výške bezdôvodného obohatenia z nájomnej zmluvy, ktorú účastníci konania nespochybňovali. Žalovaný na základe zmluvy platil nájomné dohodnuté v zmluve a bez akejkoľvek zmeny zmluvy akceptoval zvýšenie nájomného fakturované žalobcom. Aj keď zmluva o nájme je neplaným právnym úkonom, táto listina je dôkazným prostriedkom, ktorý preukazuje určité skutkové okolnosti, ako predmet nájmu a výšku mesačného nájomného. Dovolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, že bezdôvodné obohatenie žalovaného sa rovná dohodnutej výške nájomného.“

55. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom neodklonil od rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/104/2008, nakoľko strany sporu nenavrhli žiadne ďalšie dôkazy ohľadne určenia výšky bezdôvodného obohatenia, na ktoré by mal mať žalobca v súlade so zákonom o správe majetku štátu nárok. Za danej situácie, súdy pri rozhodovaní nemali k dispozícii iné dôkazy preukazujúce výšku trhového nájomného za dané obdobie, ani neplatnú zmluvu o nájme za v tom čase aktuálne obdobie nájmu (ako sa to uvádza v dovolateľom namietanom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/104/2008), len nájomnú zmluvu s určeným trhovým nájomným za predchádzajúce obdobie v roku 2007. Preto súdy mohli skutkovo vychádzať len z predloženej pôvodnej nájomnej zmluvy.

56. V zmysle vyššie uvedeného pri otázke 3/ je zrejmé, že žalovaný sa nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. Taktiež je zrejmé, že dovolateľ v dovolaní nepoukázal na žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu, od ktorého by sa súdy nižších inštancií odklonili. Žalovaný tak nedôvodne namieta odklon od judikatúry najvyššieho súdu. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu

odvolacieho súdu k právnomu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj aj rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/6/2017).

57. Z uvedených dôvodov preto dovolateľom žiadna vymedzená otázka nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 432 až § 435 CSP. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP. Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť ani spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inštancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

58. Na záver dovolací súd konštatuje, že vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalovaného je v tejto časti prípustné, avšak nie je dôvodné, a preto dovolanie žalovaného ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP. Dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP v časti vymedzenej prvou právnou otázkou ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP a v časti ohľadne otázky 2/ odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi. Dovolací súd potom dovolanie ako celok po prejednaní bez pojednávania podľa § 448 CSP zamietol.

59. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

60. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.